

37. JIRÁSKŮV HRONOV

ŠVÉDSKÉ AMATÉRSKÉ DIVADLO se představuje v Hronově po druhé. V roce 1965 jsme viděli hru Samota. S řadou tváří, které jsme viděli před dvěma lety, se setkáváme i letos, i když soubor, který před nás dnes představuje s hrou Eugena Ionesca Kuba neboli Podrobení není týž jako v roce 1965. Švédské amatérské divadlo vychází z jiné společenské situace, řada souborů se tu soustřeďuje právě na aktovku, vlastní hru napsanou přímo pro soubor, bez ohledu na masový úspěch u divá-

ka. Soubor NTO Mölnlycke nás seznámí s u nás málo známou hrou zakladatele absurdního divadla (program se stručným nástinem myšlenkového obsahu obdrží návštěvníci přímo v divadle). Vítáme švédské přátele stejně srdečně jako přijali oni naše Skřivany; jsme rádi, že ochotníci obou zemí našli cestu vzájemného přátelství i spolupráce. Přejeme jim z celého srdce úspěch na jevišti hronovské Slávie a naše zlomte vaz!

Kleветnice ze slunných Benátek

Brněnští Skřivani mají na svém kontě řádku divadelních úspěchů. Bývají s trochou závisť nazýváni československým exportním divadelním souborem. Protože však bývá zvykem exportovat jen značku dobré kvality, bývají i na vyvážené hodnoty přísnější měřítka.

Linie posledních inscenací Skřivanů od Mrožka, přes loňského Nušiče k letošnímu Goldoni mu je uzavřena do určitého inscenačního principu, který je vlastní režiséru Walletzkému a stal se i hereckým vyznáním všech členů souboru. Divák, sledující vývoj souboru tu pak může snadno vysledovat jisté souvislosti, společné znaky režisérského rukopisu. Zbývá otázka, kdy a jak se toto snažení setkalo s plnou odezvou, kdy režijní přístup byl adekvátní úmyslu autora.

Herecká i pohybová vybavenost brněnského souboru je nesporná. Asi nebude diskuse o tom, že po této stránce, patří ke špičce našeho amatérského divadla. Druhou stránku téže mince tvoří režisérův přístup k autorské předloze. Abychom našli klíč ke Goldoni, musíme se chtít nechtít vrátit k loňským Truchlícím pozůstalým. I když představení vyvolalo řadu polemik, bylo nakonec nutno akceptovat režisérovu koncepci, která odlišila postavy, aby je stáhla do jedné, ostře viděné a vypreparované podoby nenasytného, chamtivého měšťáctví.

Zůstane jisté diskusním, zda podobný inscenační princip snese Goldoni a jeho benátská „lidčkově“, lidé z masa a krve, kteří na okraji Benátek žijí své osudy, tepající italským temperamentem, horkou krví, zločinnými jazyky klepen, šťastnou i nešťastnou láskou Beppa a Checciny, směšné tragickým panem Leliem, rábdy vznešenými maloměšťáckými paničkami Eleonorou a Beatricí. A samozřejmě všemi dalšími, včetně obou sluhů.

Goldoni svými Treperendami zahájil odklon od komedie dell'arte a přiklonil se ke komediím charakterů. Walletzký režisér znovu redukuje postavy na typy. Najdeme tu typ mileneckého páru, typy tři kleветnice, typy maloměšťáček, směšného milovníka atd. Je třeba, aby divák buď princip režiséra přijal a hrál s ním hru o treperendách, nebo tento záměr odmítl, a pak se shodne s názorem inscenátora pouze v tom, zda a jak byla zvolená koncepce naplněna. Zkušený režisér s vyspělým souborem zamýšlenou koncepci naplňuje. I s rizikem, že se mu na mnoha místech vytrácel Goldoniová lidskost a srdečnost jeho postav. Walletzký otočil sirnující, fantasticky se řítící inscenaci proti pomluvám, proti zločinným jazykům, proti tuposti a směšnosti. Ne vždy však je zřejmé v přívalu slov (i když i v tomto tempu je jevištní řeč příkladná), do jaké míry stojí na straně milenců, o něž se hraje a jímž zločinné jazyky kladou tisíc a jednu překážku, aby jim mohlo být uděleno požehnání.

Blýskne tu a tam vroucím citem, který k sobě oba mladí lidé cítí, zaslavit tu strach, že síla pomluv zabije vytočený snatek, ale rytmus a strojová přesnost inscenace ženou diváka stále dál, za novými a novými dojmy, je třeba sledovat nápady, vymyšlenosti a režijní figle, kterými představení hýří až marnotratně. Inscenace se odehrává na jedné struně, ale hraje ji mistr režisér na svých, perfektně jeho koncepci plnicích, hercích.

Při takové artistní suverenitě se může až zdát, že herci nepřináší je do inscenace nic svého, že tu nevidíme lidské a člověčí zájem jednoho každého z protagonistů. Jisté tomu tak není, ale balance a tempo nedává divákoví možnost uvažovat i nad tímto problémem.

Ve vývoji souboru — zdá se, uzavírá letošní Goldoni Skřivanův kruh artistních, režisérských, k nečitelnosti vypreparovaných představení. Každý další krok na podobném principu byl by krokem vzad, opakováním, blouděním odnikud a nikam. Treperendy byly miněny jako „studýrovka“ na cestě za jevištní realizací Čechovových povídek. Teprve po jejich premiéře pozná režisér, soubor i diváci, kam až na své cestě za amatérským mistrovstvím dospělo Divadelní Studio Josefa Skřivana ZK Zlín, za režijního vedení Leoše Walletzkého. Počkejme si tedy!

(Z diskuse ústřední poroty zaznamenal JB)

HRONOVSKÝ ZÁPISNÍK

Jako festivaloví hosté přijeli do Hronova také novináři. Sešli se večer na první tiskové besedě, kde se seznámili se zkušenostmi z dvouleté divadelní soutěže a s hledisky ústřední poroty pro výběr souborů na 37. JH. Redakci Práce na 37. JH zastupuje Dagmar Šafaříková, Zemědělské noviny A. Urbánková, Večerní Prahu Jaroslav Vedral, Čsl. rozhlas Praha, Antonín Langr, Umelecké slovo Elena Slobodová, redakci královéhradecké Pochodně Otakar Rydlo, Svobodu Ema Goncová, Orbis Jiří Pražák, a náhodským Nový čas Stanislav Šrutek. Novináři se sejdou během svého pobytu v Hronově se zahraničními delegacemi a nakonec znovu se sběhem 37. JH při závěrečném hodnocení.

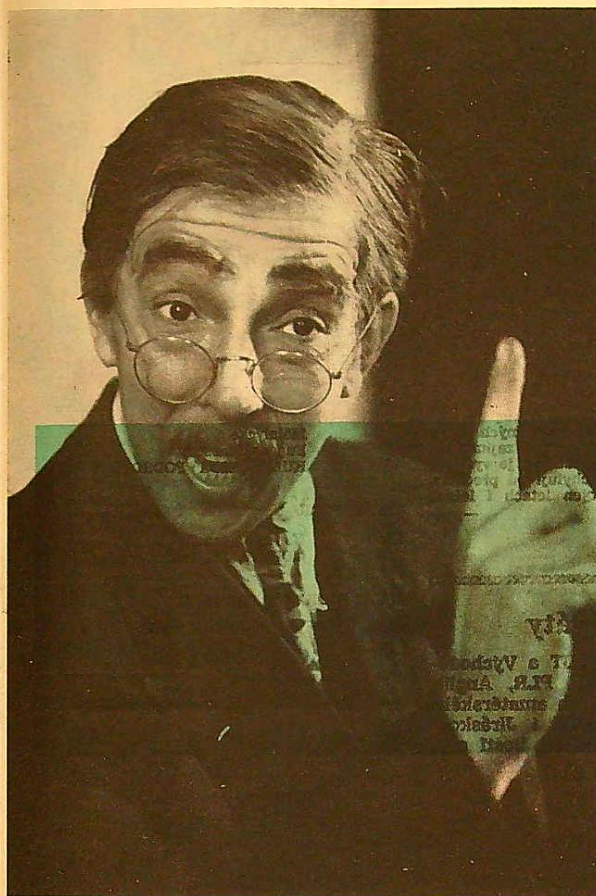
Účastníci letošního Hronova ze SEVEROČESKÉHO KRAJE se sejdou v úterý 15. 8. v 15.00 hodin v klubovní místnosti hostince Pod chlómkem ve Zbečnicku (naproti škole) — 10 minut chůze z náměstí.

Na okně kanceláře štábu 37. JH na hronovském náměstí byla umístěna schránka, která je jako každoročně, určena těm, kteří se chtějí se svými názory, radostmi, obavami i polemikami na stránkách hronovského zpravodaje. Redakce Zpravodaje se těší na všechny vaše dopisy, jejichž pisatelé obohatí stránky festivalového deníku.

V programu mimodivadelní části 37. JH dochází z objektivních důvodů k malé změně. Večer poesie a filmů, který připravilo Krajské osvětové středisko, se koná dnes ve 20.30 hod. na podiu u pramenů.

VESNICKÉ SOUBORY tvoří velmi početnou skupinu v rodině ochotníků. Jejich práce se uskutečňuje v odlišných podmínkách, než jsou ve městě, v závodních klubech a velkých divadelních sálech. Jen několikrát, za celou éru Jiráskových Hronovů, se v programu objevil na jevišti divadla vesnický soubor. Zřídka kdy také obstál v nerovné konkurenci. K vesnickým souborům se chováme v posledních letech v organizaci STMP trochu mačesky. Lidé z vesnic mohou těžko uprostřed léta, v době žni, jezdit do Hronova. Když přijedou, jsou to jen ojedinelé účastníci. Celostátní soutěž vesnických souborů, která měla u ochotníků na vesnicích velký ohlas, byla před lety zrušena. Východočeský kraj uvažuje v zimě pořádat krajskou přehlídku vesnických souborů, jakýsi zimní Hronov, aby mohli všichni v době pracovního klidu na vesnicích přijet na přehlídku i seminář. Ochotníkům z venkova se tak může dostat širšího školení, mohou získat větší zkušenosti. A nebylo by asi špatné, kdyby „zimní Hronov“ pokračoval v budoucnosti jako přehlídka vesnických souborů z celé republiky.

—pp—

Z dnešní inscenace divadelního souboru Zik Chemické závody Ostrava-Hrušov (Ladislav Smoček: Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkého).

Tvůrčí práce s dětmi

Nedělní dopoledne a odpoledne patřilo nejmladším účastníkům letošního Hronova: pionýrskému rozhlasovému kolektivu PIRKO z Brna. Obě dětské hříčky I. Štuky a I. Borské a Mikulkova dávají možnost početnému dětskému kolektivu, aby si s chutí zahrál a rozhybal mladým elánem jeviště. Dopolední obecnost, složené z dospělých účastníků Hronova se upřímně a srdečně pobavilo i potěšilo. Zůstává problémem, zda toto být dětmi hrané a pro děti napsané představení, má patřičný ohlas také u dětského diváka.

Nejhlavnější a nejdůležitější na brněnském PIRKU je soustavná, cílevědomá a rovněž výsledky zdobená práce s nejmladším a mladým kolektivem. Vedoucí souboru Jindra Delongová v semináři, který navazoval na dopolední představení, ukázala mnohé recepty ze své výchovné „kuchyně“. Důsledná práce dachová, pohybová i tvoření vět, které na místě improvizované předvádějí členové souboru svědčí o tom, že výsledný divácký dojem je vykupován mravenčí, němou hravou a zajímavou prací.

Myšlenka obohatit již dosti nabitý program Hronova ještě i o toto mimosoutěžní představení byla výborná a přinesla pozorným divákům leccos nové pohledy na tento druh zajímavé, výsostně tvůrčí práce.

Není jednoduché hrát divadlo. Hodiny zkoušek, generálek, představení, řešení různých organizačních problémů, mnoho radosti i zklamání, úspěchů i neúspěchů — tím vším je vyložená cesta každého souboru, je jich tím víc, čím delší je tato cesta. A ostravský soubor již překročil délku svého trvání polovinu druhé desítky let. Tato doba je poznamenána velikou a trpělivou snahou hledat pro soubor ne levné úspěchy, ale dorozumění s divákem, ne inscenace, které jsou ovšem řeči hovoří o snaze dát průchod tomu, co se líbí, ale cestu poznamenanou snahou o vytvoření programu.

Proto jistě tolik, tak velmi odlišných inscenací, proto tolik žánrově různých představení. Irkutská historie (s ní se soubor v roce 1961 zúčastnil Jiráskova Hronova) vedle Večera tříkrálového, Romeo, Julie a tma vedle Inzerátu A. Müllera, kterému soubor vděčí za režijní vedení a velmi vážnou a odpovědnou profesionální spolupráci.

Poslední inscenace, aktočky Ladislava Smočka je další, velký pokus tohoto souboru. Svědčí o jeho snaze vyhnout se repertoárovému zaměření většiny amatérských souborů na detektivní hry a někdy velmi plytké komedie a snaze dát divákově zábavu za každou cenu. Smočkovy aktočky nejsou snadnou diváckou podivnou — svým černým humorem, vycházejícím z principů absurdního divadla a grotesky — jsou vlastně obrazem lidského života o nové neznámé poloze, pro jejíž pochopení je nutné přijmout vyjadřovací prostředky autora, které jsou v přímém protikladu s dosavadní, zvláště realistickou inscenační tradicí.

Se jménem Aloise Jiráska se setkáváme v Hronově na každém kroku. Kraj Aloise Jiráska, domek, lipa, divadlo a festival, kterým město každoročně žije. Tak jako se v minulosti „lícly“ domy v období svátků, posvěcení a poutí, tak se i ve jménu Jiráskova Hronova ukládalo, malovalo a město dozvalo ve svém vnějším vzhledu velké proměny. Přijímáním překvapením je řada propagačních materiálů z Hronova. Také jídelničky restaurací vzaly na sebe slavnostní tvář a mají také bohatší obsah, než kdy jindy. Je tedy příjemné konstatovat, že město i v tomto ohledu zaznamenává proměnu proti minulým letům.

Za zavřenými dveřmi

Letošní hodnocení představení jsou neveřejná. Mnohý z účastníků již podrobil pořadatele za toto opatření ostré kritice. Po první besedě s náhodným souborem se ukázalo, že je to opatření moudré a věci prospěšné. Rozbor Soudu lásky (stanovisko poroty jste četli v minulém čísle) mohl být opravdu důkladný, analytický, na jeho základě se mohla rozvinout zajímavá diskuse. Některé názory pronesené včera stojí za další publikování, právě proto, že mají širší, obecnější charakter. Diskuse se stočila na otázku typologie souborů. Před náhodským studiem je otázka, zda se věnovat další práci v dosavadní podobě, kdy budou pracovat všichni, i ti, jejichž zkušenosti a předpoklady jsou velmi malé, nebo zda má režisér vybrat jen několik členů a udělat pak výborné představení. Nejlepší členové by pak také měli možnost dalšího růstu. Nabízí se zde srovnání se souborem brněnských Skřivanů, kteří jsou výběrovým souborem vysokých hodnot, kde by nezkušený začátečník, kterých mají v Náchodě mnoho, těžko obstál. Náchodské studio chce zachovat dosavadní typ práce v souboru, který je pro mladé lidi klubem, diskusní tribunou, kavárnou i zpěváckým spolkem, který jim přináší řadu zážitků, i za tu cenu, že se soubor bude rozšiřovat stále o nové a nové členy a režisér Houšťek bude muset znovu a znovu podstupovat onu namáhavou práci — učit od základů. Soubor to chce realizovat s vědomím, že jejich představení z toho důvodu nebude vždycky naprosto dokonalé, bude s hereckými nedostatky. Jestliže o problematice práce v souboru, perspektivách dalšího vývoje, hovoří porota při hodnocení, znamená to další prohloubení pohledu na souvislosti vzniku každé inscenace. Nastupují-li letos na přehlídku mladé soubory, budeme jistě svědky mnoha nedostatků, zaviněných jejich mládím, ale budeme svědky různosti typů souborů a řady zajímavých názorů na společenské uplatnění amatérského divadla, tak jak je vyslovili mladí herci z Náchoda. Jsou to názory, které se odchyľují od představ, které jsme měli o ochotnickém divadle v padesátých letech i letech předcházejících.

—pp—

Beseda se zahraničními delegáty

V neděli odpoledne se sešli zástupci ÚDLUT a Východočeského kraje se zahraničními hosty ze SSSR, PLR, Anglie, NDR a Švédska, aby si pohovořili o problémech amatérského divadla, o organizaci našich divadelních soutěží i Jiráskova Hronova. Přátelská beseda trvala pro velký zájem hostů přes dvě hodiny.

DNES

13.00 hod Rozloučení se souborem z Brna
— MěstNV.

JIRÁSKOVO DIVADLO

17.00—20.30 Divadelní soubor ZK Chemické
závody Ostrava-Hrušov
Ladislav Smoček:
BLUDIŠTĚ
PODIVNÉ ODPOLEDNE
Dr. ZVONKA BURKEHO

20.00 Uvítání souboru SZTŠ Březnice.

23.00 Beseda patronů se souborem.

ZK MAJ - SLÁVIE

16.00 a 20.30 Švédský amatérský soubor
Mölnlycke
Eugene Ionesco:
KUBA neboli PODROBENÍ

VELKÉ PÓDIUM

18.00 Koncert tanečního orchestru
MODETO, ZK MAJ Hronov.

MALE PÓDIUM U PRAMENŮ

20.30 Večer poesie a filmů.

ZPRAVODAJ 37. JH. Číslo 3 — 14. 8. 1967.
Vydává štáb 37. JH — Redakce: Jiří Bílý,
Petr Průša, Alice Židlická — Fotografie:
Karel Minc — Tiskne: MTZ, provoz Hronov.
Cena 50 hal. N-05*71604

